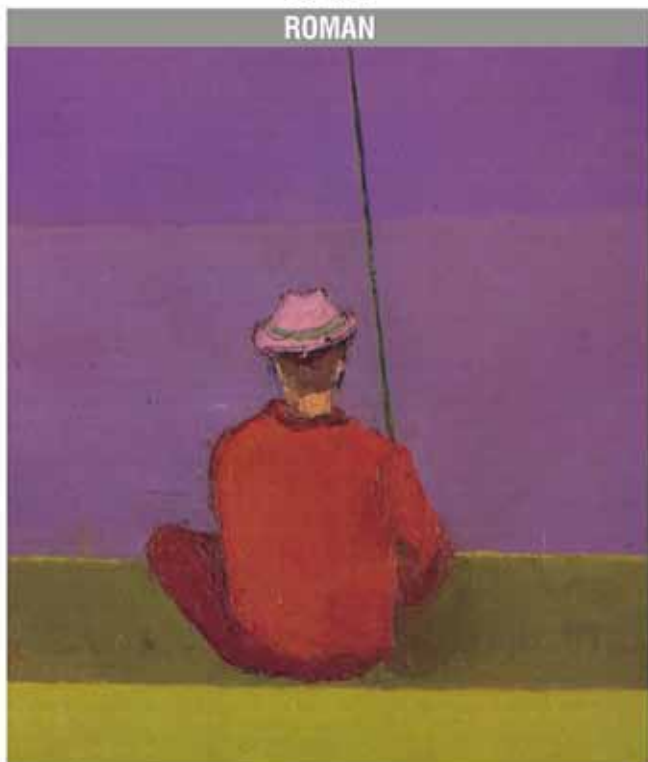

ISABEL ALLENDE

SONSUZ
DÜZEN

♥
CAN

ROMAN

İSPANYOLCA ASLINDAN ÇEVİREN
İNCİ KUT

Isabel Allende
SONSUZ
DÜZEN

Can Yayınları: 516
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 203

El plan infinito, Isabel Allende
© Isabel Allende, 1991
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 1993

1. basım: 1993
2. basım: Haziran 2007

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası

ISBN 978-975-510-457-7

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Isabel Allende
SONSUZ
DÜZEN

ROMAN

İspanyolca aslından çeviren
İNCİ KUT

CAN YAYINLARI

**ISABEL ALLENDE’NİN
CAN YAYINLARI’NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

ZORRO / *roman*
YÜREĞİMDEKİ ÜLKEM / *anı*
SARARMIŞ BİR FOTOĞRAF / *roman*
KADERİN KIZI / *roman*
AFRODİT / *inceleme*
PAULA / *roman*
AŞKTAN VE GÖLGEDEN / *roman*
EVA LUNA ANLATIYOR / *öykü*
EVA LUNA / *roman*
RUHLAR EVİ / *roman*

gençlik kitapları

PİGMELER ORMANI
ALTIN EJDER KRALLIĞI
CANAVARLAR KENTİ

Isabel Allende, 1942 yılında Peru'nun başkenti Lima'da doğdu. Ancak birkaç yıl sonra ailesi Şili'ye göç etti. Isabel Allende, amcası, Şili Devlet Başkanı Salvador Allende'nin 1973'te öldürülmesinden iki yıl sonra kocası ve çocuklarıyla birlikte Venezuela'ya sığınmak zorunda kaldı. 17 yaşında gazeteciliğe başlayan Allende, bir süre sonra San Francisco'ya yerleşti, ABD'nin önde gelen üniversitelerinde edebiyat dersleri verdi. 1982'de yayınlanan ilk romanı *Ruhlar Evi*'ni, 1984'te *Aşkdan ve Gölgeden*, 1985'te *Eva Luna* adlı romanları, 1989'da *Eva Luna Anlatıyor* adlı öykü kitabı izledi. *Sonsuz Düzen* adlı romanı 1991'de, *Paula* 1994'te, *Kaderin Kızı* 1999'da, *Sararmış Bir Fotoğraf* 2000'de, *Yüreğimdeki Ülkem* 2003'te yayınlandı. Allende 2002-2004 yılları arasında *Canavarlar Kenti*, *Altın Ejder Krallığı* ve *Pigmeler Ormanı* adlı romanlardan oluşan gençlik üçlemesini kaleme aldı. Türkiye'de tüm yapıtları Can Yayınları arasında yer alan Allende, hemen tüm öykü ve romanlarında gerçekçi bir anlatım ve siyasal bir yaklaşım ile büyümlü gerçekçiliğin gerçeküstümlü geleneğini ustaca kaynaştırıyor.

İnci Kut, lise öğrenimini Ankara Koleji'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Varşova Üniversitesi İspanyol Filolojisi bölümlerinden mezun oldu. Türkiye'deki İspanyolca öğrenimine katkıda bulunmak amacıyla, bu alanda ilk kez, İspanyol dili ve grameri üzerine çeşitli yöntemler ve değişik boyutlarda sözlükler hazırlayarak yayınladı. 1990 yılından başlayarak edebî çeviri alanına yönelerek başta Miguel Delibes, Gabriel García Márquez, Isabel Allende, Mario Vargas Llosa ve José Mauro de Vasconcelos olmak üzere önde gelen birçok İspanyol ve Güney Amerikalı yazarın roman ve öykülerini Türkçeye kazandırdı.

Dostum William C. Gordon'a ve yaşamlarının sırlarını bana açan öteki kişilere. Ayrıca, koşulsuz sevgisi ve bu öyküyü düzeltmekte bana yardım ederken kullandığı acımasız kırmızı kalemi için anneme.

I. A.

Bana onca şeyi veren, bana gülmeyi ve ağlamayı veren yaşama teşekkürler..

VIOLETA PARRA, Şili

Şafak vakti dağın doruğunda tek başımayım. Bembeyaz sisin içinde, arkadaşlarımın, ayaklarımın dibinde yatan bedenlerini görüyorum, kimileri parça parça olmuş kırmızı kuklalar gibi yamaçlardan aşağı yuvarlanmışlar, kimileriye, ölümün sonsuzluğundan şaşkın, solgun benizli heykellere benziyorlar. Gizemli gölgeler bana doğru tırmanıyorlar. Sessizlik. Bekliyorum. Yaklaşıyorlar. Siyah pijamalar içindeki bu karanlık silüetlere, bu çehresiz hayaletlere ateş ediyorum, mitralyözün geri teptiğini hissediyorum, titreşim ellerimi yakıyor, kurşunların parıltısı akkordan çizgiler halinde havayı yarıyor, ama tek bir ses bile duyulmuyor. Saldırganlar saydamlaşmışlar, mermiler onları durduramadan içlerinden geçip gidiyor, onlarsa engel tanımadan ilerliyorlar. Çevremi sarıyorlar.. sessizlik...

Kendi bağırmandan uyanıyorum ve durmadan bağırıyorum, bağırıyorum.

GREGORY REEVES

BİRİNCİ BÖLÜM

Batının yollarında, hiç acele etmeden ve zorunlu bir yol izlemeden, ya bir anlık bir kaprise göre, ya bir kuş sürüsünün uyarıcı işaretine bakıp, ya da tanımadıkları bir yer adının büyüüne kapılıp güzergâh değiştirerek ilerliyorlardı. Reeves ailesi, yorgunluğun ansızın karşılarına çıkıverdiği zamanlarda, ya da elle tutulmaz metallerinden satın almaya hevesli biriyle karşılaştıklarında ara veriyordu bu başıboş yolculuğuna. Umut satıyorlardı. Böylece çölün içinde bir o yana bir bu yana dolaştıktan sonra dağları aşmışlar, bir sabah günün ilk ışıklarını Büyük Okyanus'un bir kumsalında görmüşlerdi. Gregory Reeves, aradan kırk küsur yıl geçtikten sonra, yaşamını gözden geçirip günahlarıyla sevaplarının bir hesabını çıkararak uzun uzun itirafta bulunduğu bir sırada, en eski anısını anlatmıştı bana: gurup vakti bir tepenin üzerinde işeyen dört yaşında bir çocuk, yani o, kendisi, güneşin son ışıkları ufku kızıla ve amber rengine boyamış, arkasında dağların sivri dorukları, daha aşağıda da göz alabildiğine uzanan geniş bir düzlük. O sıcacık sıvı, sanki bedeninin ve ruhunun özümüş gibi akıyor, her bir damlası, toprağa gömülürken, bulunduğu yere kendi işaretini bırakıyor. Aldığı zevk sürüp gidiyor, fışkıran sıvıyla oynayarak tozlu zeminin üzerine topaz renkli bir halka çiziyor, akşamın el değmemiş huzurunu ta içinde duyuyor, dünyanın uçsuz bucaksızlığı karşısında bir iyimserlik duygusu sarıyor içini, çünkü o kendisi de, bu tertemiz ve harikalarla dolu manzaranın, keşfedilmeyi bekleyen bu ölçülere sığmaz coğrafyanın bir parçası. Az ötede ailesi bekliyor onu. Her şey yolunda, ilk olarak mutluluğun bilincine varıyor; hiç unutamayacağı bir an bu. Gregory

Reeves, hayatın sürprizleri karşısında bu hayranlığı, böyle muhteşem bir yere ait olmanın verdiği bu duyguyu ömrü boyunca pek çok kez duymuştu içinde; ayaklarının dibinde çöreklenmiş duran yılanıyla, Mesihvari bir heyecanla tutuşarak bağıra bağıra vaaz veren babasının da dediği gibi, her şeyin mümkün olduğu ve en yücesinden en korkuncuna kadar her bir şeyin bir var olma nedeninin bulunduğu, hiçbir şeyin bir rastlantıyla oluşmadığı ve hiçbir şeyin yararsız olmadığı harikulade bir yere ait olma duygusuydu bu. Ve içinde böyle bir algılama kıvılcımının yandığı her defasında, tepedeki o gurup vaktini anımsıyordu. Çocukluğu, ailesiyle birlikte yolculuk ettiği o yıllar dışında, şaşkınlık ve belirsizliklerle dolu, alabildiğine uzun bir dönem olmuştu. Babası Charles Reeves, hepsinin bir arada olduğu ve her birinin görevlerini yerine getirdiği bu küçük klanı, ödül ve ceza, neden ve sonuç biçiminde değişmez değerler ölçeğine dayalı bir disiplin içinde, katı ve belirgin kurallara göre yönetiyordu. Baba, tıpkı Tanrı'nın gözü gibi gözetiyordu onları. Bu yolculuklar belirliyordu Reeveslerin değişmez hayat akışını, çünkü alışılmış işlerle kurallar kesindi. Gregory'nin kendini güvende hissettiği tek dönem olmuştu bu. Öfke daha sonra göstermişti kendini, baba yok olup gerçekler onarılamaz biçimde bozulmaya başladığında.

Asker, sırtında çantasıyla sabahleyin başlamıştı yürümeye ve öğle sonrasında, otobüse binmediğine pişman olmuştu. Mutluluktan ıslık çalarak çıkmıştı yola, ama saatler geçtikçe beli ağrımış, söylediği şarkıya küfürler karışmıştı. Pasifik'te bir yıllık görevden sonra ilk izniydi bu, karnında bir yara izi ve geçirdiği bir sıtma nöbetinin kötü anılarıyla, her zamanki kadar yoksul bir halde köyüne dönüyordu. Gömleğini gölge olsun diye bir dalın ucuna geçirmiş taşıyor, ter içindeki cildi koyu renk bir ayna gibi parlıyordu. İki haftalık bir özgürlüğün her ânından yararlanmaya, gecelerini arkadaşlarıyla bilardo oynayarak ve mektuplarını yanıtlayan kızlarla dans ederek geçirmeye, canı istediği kadar uyumaya, filtre edilmiş taze kahvenin ve anasının yaptığı gözlemelerin kokusuyla uyanmaya niyetleniyordu; annesinin mutfağındaki tek iştah açıcı yiyecekti bu,

çünkü geri kalanı yanık lastik gibi kokuyordu, ama yüz millik çevrenin bu en güzel kadınının, heykel gibi uzun kemikli, sarı leopar gözlü bu canlı efsanenin yemek pişirme yeteneği kimi ilgilendirebilirdi ki? Bu ıssız yerlerden tek bir Allahın kulu geçmeyeli çok olmuştu; o sırada arkasından bir motorun hırıltısını duydu ve ışığın yansımından oluşmuş serap gibi titreyen bir kamyonun belirsiz silüetini ta uzaklarda seçebildi. Kendisini almasını istemek için yaklaşmasını bekledi, ama yakına geldiğinde, beklenmedik görüntüsü karşısında düşüncesini değiştirdi; göz alıcı renklere boyanmış bu hurda kamyonu bir yığın ev eşyası tepeleme yüklenmiş, en üstüne de bir tavuk kafesi konmuş, tepesine de ipe bağlı bir köpek oturtulmuştu, çatısının üstünde ise bir megafon ve üzerine koca koca harflerle *Sonsuz Düzen* yazılı bir tabela görünüyordu. Geçip gitsin diye kenara çekildi ama birkaç metre ilerde durduğunu gördü; saçları domates renginde bir kadın pencereden başını uzatmış, onu götürmek için işaret ediyordu. Sevinmesi mi gerektiğini bilemedi, üç büyükle iki çocuğun tıkış tıkış oturdukları yere sığamayacağını, arkaya tırmanmak için de akrobatlık becerisi gerektiğini hesaplayarak ihtiyatla yanaştı. Kapı açılmış, şoför yere atlamıştı.

“Charles Reeves,” diye tanıttı kendini, nezaketle, ama belirgin derecede otoriter bir tavırla.

“Benedict... efendim... King Benedict,” diye karşılık verdi genç adam, alınının terini silerek.

“Gördüğünüz gibi biraz sıkışık gidiyoruz, ama beş kişinin sığıdığı yere altı kişi de sığar.”

Öteki yolcular da aşağı indiler, kabarık kızıl saçlı kadın, arkasında vakit kazanmak için donunu indirerek yürüyen altı yaşlarında bir kız çocuğuyla çalılıklara doğru uzaklaştı, bu arada daha küçük olan oğlan çocuk da, öteki kadın yolcunun arkasına yarı gizlenmiş, yabancıya dilini çıkarıyordu. Charles Reeves, kamyonun kenarından bir merdiven çıkardı, çevik bir hareketle yükün üzerine tırmanıp köpeği çözdü, hayvan bir sıçrayışta yere atlayarak, çalılırları koklaya koklaya oraya buraya koşmaya başladı.

“Çocuklar arkada yolculuk etmeyi seviyorlar, ama bu tehlikeli, tek başlarına gidemezler. Olga’yla siz onlara göz kulak olursunuz. Sizi rahatsız etmesin diye *Oliver*’i öne alırsız, daha

yavru, ama yaşlı bir hayvan gibi kötü alışkanlıkları var,” diye kararını belirtti Charles Reeves, yukarı çıkmasını işaret ederek.

Asker, sırt çantasını eşya yığınının tepesine fırlattı, sonra Reeves’in başının üzerine kaldırdığı küçük çocuğu almak üzere kollarını uzattı; bütün dişlerini gösteren dayanılmaz gülüşüyle kepçe kulaklı, sıska bir çocuktü. Kadınla küçük kız da gelip arkaya tırmandılar, öbür ikisi öne bindiler ve az sonra kamyon yola koyuldu.

“Benim adım Olga, bunlar da Judy ile Gregory,” diye kendini tanıttı saçları yatışmak bilmez kadın, bir yandan da eteklerini yaymış, elmayla peksimet dağıtıyordu. “O kutunun üstüne oturmayın, onun içinde boa yılanı var, hava deliklerini kapatmamak gerekiyor,” diye ekledi.

Küçük Gregory, yolcunun savaştan geldiğini öğrenir öğrenmez ona dilini çıkarmaktan vazgeçmişti; bu alaycı yüz hareketlerinin yerini saygılı bir ifade almış, uykusuzluğa yenik düşene kadar, onu savaş uçakları hakkında sorguya çekmeye koyulmuştu. Asker, kızıl saçlıyla sohbet etmeye yeltendi, ama kadın tek heceli sözcüklerle yanıt vermeye başlayınca üstelemeye cesaret edemedi. Esrarengiz kutuya gözünün ucuyla bakarak, kendi köyünden türküler mırıldanmaya koyuldu, sonunda ötekiler yüklerin üzerinde uyuyakalınca onları istediği gibi gözlemleyebildi. Çocukların saçları neredeyse beyazdı, gözleri de öyle açık renkti ki yandan bakıldığında kör gibi duruyorlardı, oysa kadının teni, bazı Akdeniz ırklarında olduğu gibi zeytuni bir renkteydi. Bluzunun üst düğmeleri açıldı, ter damlaları göğsünü ıslatarak, memelerinin arasından ip gibi ağır ağır süzülüyordu. Başını sandıklardan birine dayamak için bir kolunu kaldırmıştı, koltuk altında siyah kıllarla kumaşta ıslak bir leke görünüyordu. Asker, ona bakarken yakalanmaktan ve bu merakını kadının kötüye yormasından çekinerek gözlerini kaçırdı; bu insanların o zamana kadar kendisine nazik davrandıklarını, hem de aşırı nezaket gösterdiklerini düşünüyordu, ama beyazlara hiç güven olmazdı. Çocukların, öteki çiftin olabilecekleri kanısına vardı, gerçi görüldüğü kadarıyla Reeveslerin yaşlarına bakılırsa torunları da olabilirlerdi ya. Yüklerini gözden geçirdi ve bu insanların, başlangıçta tahmin ettiği gibi ev taşımakta olmadıkları, sürekli konutları içinde yolculuk ettikleri sonucuna vardı. Birkaç galonluk bir su

bidonuyla bir de yakıt bidonu taşıdıkları dikkatini çekmiş, savaş yüzünden uzun süreden beri karneye bağlanmış olan benzini nereden bulduklarını merak etmişti. Her şey titizce bir düzen içindeydi, kancalar ve çengellerden mutfak eşyaları ve alet edevat sarkıyordu, valizler ise tam kendi büyüklüklerindeki bölmelere yerleştirilmiş, açıkta hiçbir şey kalmamıştı, her bir denk işaretlenmişti, içlerinde pek çok kitap kutusu da vardı. Çok geçmeden sıcaktan ve yolculuğun eziyetinden bitkin bir hale gelerek, tavuk kafesine yaslanıp uyuyakaldı. Öğleden sonra bir ara durduklarını hissederek uyandı. Bacaklarının üzerindeki çocuğun ağırlığı neredeyse hiç duyulmuyordu, ama hareketsizlikten kasları uyuşmuş, gırtlığı da kurumuştu. Birkaç saniye nerede olduğunu bilemedi, elini pantolonunun cebine atıp viski matarasını çıkardı, aklını başına toplayabilmek için büyük bir yudum içti. Kadınla çocuklar toz toprak içindeydiler, yanaklarından ve boyunlarından akan terler çizgi çizgi izler bırakıyordu. Charles Reeves kamyonu yolun dışına çıkarılmıştı; o ıssız yerdeki tek gölgeliği oluşturan birkaç ağacın altındaydılar şimdi, motorun soğuması için orada konaklayacaklarını, ama ertesi gün kendisini evine kadar götürebileceklerini anlatıyordu ona; artık içine su serpilmiş, bu acayip aile canayakın görünmeye başlamıştı. Reeves'le Olga, kamyonun birkaç denk indirerek eski püskü iki çadır kurdular, o arada, kendini Nora Reeves olarak tanıtan öteki kadın da, kızı Judy'nin yardımıyla, hantal bir kerosen ocağında yemek pişirmekle uğraşiyor, çocuk ise, bacaklarının arasında dolanan köpekle birlikte, ateş yakmak için çalı çırpı topluyordu.

"Tavşan avlayacak mıyız, baba?" diye yalvardı, babasının pantolonunu çekiştirerek.

"Bugün buna vakit yok, Greg," diye yanıt verdi Charles Reeves ve kafesten bir tavuk çıkararak, sert bir hareketle bir çeğişte boynunu kopardı.

"Et bulunmuyor. Tavukları da özel günler için saklıyoruz." diye açıklamada bulundu Nora, özür diler gibi.

"Bugün özel bir gün mü, anne?" diye sordu Judy.

"Evet, kızım, Señor King Benedict bizim davetlimiz."

Hava kararırken kamp yeri hazırды, tavuk bir tencerenin içinde kaynamaktaydı; her biri, gaz lambalarının ışığında ve ateşin sığağında kendi işine dalmıştı: Nora ile çocuklar ders

çalışıyorlar, Charles Reeves, ellenmekten yıpranmış bir *National Geographic* dergisini karıştırıyordu, Olga ise renk renk boncuklardan kolyeler diziordu.

“Bunlar şans getirmeye yarar,” diye bilgi verdi konuğuna.

“Hem de görünmez olmaya karşı,” dedi kız.

“Ne demek o?”

“Görünmez olmaya başlarsanız, bu kolyelerden birini takıyorsunuz ve herkes sizi görebiliyor,” diye açıkladı Judy.

“Siz ona aldırmayın, çocuk işte,” diye güldü Nora Reeves.

“Ama bu doğru, anne!”

“Annene zıt gitme,” diye soğuk bir tavırla onun sözünü kesti Charles Reeves.

Kadınlar sofrayı kurdular: üzerine örtü örtülmüş bir tahta, porselen tabaklar, cam bardaklar, tertemiz peçeteler. Bir konaklama yerinde bu kadar gösteriş, askere pek pratik görünmemişti, onlar kendi evlerinde madenî kaplarda yemek yerlerdi, ama yorumda bulunmaktan kaçındı. Torbasından bir kutu et konservesi çıkararak çekine çekine ev sahibine uzattı, yemeğin parasını ödüyormuş gibi görünmek istemiyordu ama herhangi bir katkıda bulunmadan onların konukseverliğinden yararlanmak da olmazdı. Charles Reeves kutuyu alıp masanın ortasına, kuru fasulyenin, pilavın ve içinde tavuğun bulunduğu kâsenin yanına koydu. El ele tutuştular; aile reisi, onlara kucak açan bu toprakları ve kendilerine bahşedilen yiyecekleri kutsadı. Görünürde hiç alkollü içki yoktu, konukları, Reeveslerin belki de dinsel nedenlerle ağızlarına içki koymadıklarını düşünerek kendi viski şişesini çıkarmaya cesaret edemedi. Babanın, kısa duası içinde Tanrı'nın adını anmaması dikkatini çekmişti. Çatalı bıçağı parmaklarının ucuyla tutarak kibar bir biçimde yemek yediklerini fark etti, ama tavırları hiç de yapmacıklı değildi. Yemekten sonra tabak çanağı, ertesi gün yıkamak üzere içi su dolu bir leğene bastırdılar, mutfağın üstünü örttüler ve tabaklardaki yemek artıklarını *Oliver'e* verdiler. Artık iyice gece olmuştu, yoğun karanlık, lambaların ışıklarını bastırıyordu; aile, kampın orta yerini aydınlatan ateşin çevresine yerleşti. Nora Reeves eline bir kitap aldı ve Mısırlılarla ilgili karmaşık bir öyküyü okumaya koyuldu, çocuklar bu öyküyü zaten biliyor olmalıydılar ki Gregory annesinin sözünü kesti.

“Aida'nın mezarın içinde kapalı kalıp ölmesini istemiyorum, anne.”

ISABEL ALLENDE

SONSUZ DÜZEN

ROMAN

Ruhlar Evi ve *Eva Luna*'nın yazarı **Isabel Allende**, ABD'de geçen bu romanında ilk kez Amerikalıları anlatıyor. California'nın 'İspanyol' dünyasında geçen *Sonsuz Düzen*, Gregory Reeves'in aşkı arayışının ve yoksul içinde geçmiş sorunlu çocukluğuyla barışmak için verdiği mücadelenin soluk kesici öyküsü. Gregory'nin yaşam serüvenini okurken, onun sokak çeteleri ve Vietnam Savaşı'nın acımasızlığı karşısındaki var olma savaşımının içinde buluyoruz kendimizi. San Francisco'da avukatlık yapan Gregory, olmadık kadınlarla aşklar yaşar, kendini içkiye verir, çocuklarını ihmal eder. Bu aldatıcı bir maceranın içinde yitip gidecek midir? Allende, *Sonsuz Düzen*'de büyüleyici bir Amerika portresi çizerken, tek bir insanın öyküsünü bir yalnızlık, aşk, ihanetler ve bozgunlar destanına dönüştürüyor. Gregory'nin özel 'sonsuz düzen'inden yola çıkarak hemen her toplumda yaşanan yaşam kargaşasını anlatıyor.

KAPAK RESMİ: RUBY ARANGUIZ

ISBN 978-975-510-457-7

9 789755 104577

<http://www.canyayinlari.com>